

**PROBLEMATICA ÎN IDENTIFICAREA MOMENTULUI
CONSUMĂRII INFRACTIUNILOR DE LA art. 320 CP RM
ȘI A DEMARĂRII CURGERII TERMENULUI DE
PRESCRIȚIE PENTRU TRAGEREA
LA RĂSPUNDERE PENALĂ**

Igor I. HLOPEȚCHI

Din perspectiva dreptului penal substanțial, expirarea termenului de prescripție pentru tragerea la răspundere penală constituie o împrejurare tipică în care urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și urmează a fi încetată (art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală). Principalul element al reglementării pres-

cripției îl reprezintă stabilirea unor termene generale sau speciale, cu caracter peremptoriu și efect absolut, prevăzute de art. 60 Cod penal.

Potrivit doctrinei autohtone în conexiune cu jurisprudența Curții Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, infracțiunile prevăzute la art. 320 Cod penal sunt infracțiuni formale, care se consideră consumate din momentul încetării activității infracționale sau din momentul survenirii unor evenimente care împiedică această activitate. O particularitate distinctă a normei de incriminare de la art. 320 Cod penal rezidă în caracterul de infracțiune instantanee.

Aceasta deoarece infracțiunile specificate la art. 320 Cod penal se caracterizează prin săvârșirea neîntreruptă, timp nedeterminat, a activității infracționale.

Mai mult, în acest context s-a expus și Curtea Constituțională a Republicii Moldova în Hotărârea nr. 13 din 11 iunie 2013 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale art. 320 Cod penal din 18 aprilie 2012, în redacția Legii nr. 173 din 09 iulie 2010, potrivit căreia în paragr. 77 s-au reținut următoarele: „Cu referire la aplicarea eficientă a sancțiunilor pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești definitive, Curtea relevă că, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a statuat că neexecutarea unei obligații legale constituie o infracțiune instantanee, care este completamente consumată prin omisiunea de a îndeplini acțiunea prescrisă de lege. O astfel de infracțiune se realizează la un moment dat printr-un fapt unic.

În cauza respectivă, Curtea Europeană a menționat că persoana a fost sancționată pentru o infracțiune succesivă ce implică reînnoirea intervenției voluntare, și nu pentru o infracțiune continuă, ale cărei consecințe ar persista fără o nouă intervenție a autorului.

Totodată, Curtea Europeană a specificat că art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană *interzice sancționarea repetată a aceleiași persoane pentru același comportament și nu exclude sancționarea succesivă, întemeiată pe comportamente manifestate la diverse reprise, chiar dacă acestea prezintă în substanță un caracter similar sau identic (decizia Smolickis vs Letonia și decizia Raninen vs Finlanda, din 07 martie 1996).*

În accepțiunea Curții Europene, această concluzie este cu atât mai mult valabilă în cazul infracțiunilor săvârșite prin inacțiune, adică prin omisiunea de a se conforma unei obligații legale, cu condiția că acțiunea publică să nu vizeze fapte comise anterior primei condamnări” [1, p. 827].

La efectuarea unei analize complexe a jurisprudenței în materia ce formează obiectul prezentului studiu, se constată că problema în drept ce vizează identificarea momentului consumării infracțiunii de neexecutare a hotărârii instanței de judecată a generat o practică neuniformă.

Examenul jurisprudenței actuale în materie a evidențiat mai multe orientări cu privire la momentul consumării și data de la care începe să curgă termenul de prescripție a răspunderii penale în cazul faptelor incriminate de art. 320 Cod penal.

a) Într-o orientare majoritară a practicii, s-a considerat că infracțiunea este consumată, iar termenul de prescripție începe să curgă de la data la care a fost încetată activitatea infracțională sau din momentul survenirii unor evenimente care împiedică această activitate. Astfel de verdicte iau în calcul ziua imediat următoare care succede perioada temporală pentru care făptuitorul a fost sancționat contravențional și se finalizează fie la executarea tardivă a documentului executoriu, fie în momentul curmării activității făptuitorului care se circumscrie în oricare din modalitățile normative ale infracțiunii analizate.

b) Într-o a doua orientare a practicii s-a reținut că data de la care începe să curgă termenul de prescripție a răspunderii penale corespunde zilei în care s-a comis unimomentan fapta, chiar dacă aceasta se produce în continuare și ulterior [2].

Totodată, pornind de la natura și rațiunea instituției prescripției răspunderii penale, deoarece prescripția sancționează pasivitatea statului în valorificarea dreptului său de a-l trage la răspundere penală pe autorul unei infracțiuni – *jus puniendi*, această sancțiune nu poate opera decât în prezența unei asemenea pasivități, cu alte cuvinte, atunci când autoritățile judiciare ar fi putut interveni pentru tragerea la răspundere penală a autorului și nu au făcut acest lucru.

Așadar, termenul de prescripție nu poate curge decât din momentul în care autorul a comis o infracțiune, susceptibilă de a atrage răspunderea penală.

Termenul de prescripție a răspunderii penale pentru o infracțiune formală începe să curgă (ca regulă) de la data săvârșirii faptei prejudiciabile, astfel încât se impune identificarea momentului la care se consideră a fi săvârșită o infracțiune.

Potrivit cercetărilor științifice români, „(...) o infracțiune tip se consideră consumată atunci când toate condițiile din conținutul incriminării sunt întrunite, adică atunci când fapta, în obiectivitatea sa concretă, corespunde perfect obiectivității juridice din textul incriminator” [3 p. 241]; „infracțiunea fapt consumat se realizează atunci când activitatea infracțională prezintă toate condițiile cerute de lege pentru existența infracțiunii în configurația tipică a acesteia. Infracțiunea se consumă în momentul în care fapta săvârșită produce rezultatul tipic, potrivit legii, pentru existența infracțiunii în forma tip” „consumarea infracțiunii are loc în momentul în care sunt întrunite toate elementele constitutive ale acesteia, cu alte cuvinte atunci când se realizează o perfectă coincidență între fapta concret săvârșită de autor și modelul-tip descris în norma de incriminare“ [4 p. 666].

Așadar, data la care se consideră săvârșită o infracțiune (implicit momentul de la care începe să curgă, ca regulă, termenul de prescripție a răspunderii penale raportat la aceasta) este data de la care fapta concret comisă dobândește relevanță penală, după caz: momentul consumării sau chiar și momentul de la care se poate reține comiterea tentativei respectivei infracțiuni.

Totuși componentele de infracțiune de la art. 320 CP RM sunt determinate de caracterul continuu, neîntrerupt al activității infracționale, iar momentul consumării urmează a fi stabilit conform regulilor infracțiunilor continue.

Cu notă de finalizare conchidem că soluțiile judiciare, prin care momentul consumării infracțiunii a fost determinat cu omisiunea de a aplica regulile de calificare a infracțiunii continue, nu reprezintă altceva decât o orientare viciată a jurisprudenței.

Referințe:

1. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal, partea specială*. Vol. II. Chișinău, 2015, P.807-832. ISBN 978-9975-53-470-3.
2. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=13809
http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=12169
3. DONGOROZ, V. *Drept penal*. Reeditarea ediției din 1939. Asociația Română de Științe Penale, București, 2000.
4. STRETEANU, F. *Tratat de drept penal*. Partea generală. Vol. I. București: C.H. Beck, 2008.
5. Bulai, C., Bulai, B.N. *Manual de drept penal, Partea generală*. București: Editura Universul Juridic, 2007, p. 438.